

Magyar nyelv és irodalom műveltségterületi szigorlat tételei

„A” tételsor

Nyelvészeti és tantárgypedagógiai ismeretek

Szakirodalom

Nyelvészet:

- Kenesei István (szerk.): *A nyelv és a nyelvek*. Akadémiai Kiadó. Bp.2011. 3. fejezet
- A. Jászó Anna (szerk.): *A magyar nyelv könyve*. Trezor, Bp. (vonatkozó fejezetek)
- Simigné Fenyő Sarolta: *Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe*. Miskolci Egyetem. Miskolc. 2003.
- Róka Jolán: *Kommunikációtan*. Századvég Kiadó. Bp. 2002. 7-66.

Tantárgypedagógia:

- Nemzeti Alaptanterv 2012.; 2020.
- Tankönyvek és segédletek [Tankönyvkatalógus \(tankonyvkatalogus.hu\)](http://Tankonyvkatalogus.tankonyvkatalogus.hu)
- A. Jászó Anna 2002. *Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig*. Trezor, Bp.
- Tóth Beatrix szerk. (2003): *A nyelvi kompetenciák élményközpontú fejlesztése*. ELTE TÓFK. Bp. [A NYELVI KOMPETENCIÁK ÉLMÉNYKÖZPONTÚ FEJLESZTÉSE \(elte.hu\)](http://A_NYELVI_KOMPETENCIÁK_ÉLMÉNYKÖZPONTÚ_FEJLESZTÉSE(elte.hu))

1. a) Az anyanyelvi nevelés általános elméleti kérdései Az anyanyelvi nevelés elvei, céljai, feladatai a NAT tükrében.

1. b) Az anyanyelvi nevelés új stratégiái és határterületei.

2. a) Általános nyelvészeti ismeretek

2. b) A nyelvet leíró tudományos nyelvészeti modellek alkalmazása a pedagógiai gyakorlatban. Nyelvi szintek, tanítási stratégiák, nyelvészeti irányzatok.

3. a) Alkalmazott nyelvészeti ismeretek

3. b) A szociolingvisztikai szemlélet a pedagógiai gyakorlatban. Nyelvi hátrányt kompenzáló felzárkóztató módszerek és programok

4. a) Hangtan: a magánhangzók és mássalhangzók rendszere, törvényei

4. b) Az anyanyelvi nevelés tervezése, szervezési formái, taneszközei. A tanítási óra főbb didaktikai feladatai. A hatékony tanulásszervezés munkaformái, módszerei és technikái (tervezet alapján)

5. a) Szóalaktan: a tömorfémák és a toldalék morfémák rendszere, jellemzői

5. b) Nyelvtani ismeretek az 5-6. oszt. tananyagában. Azt induktív menetű és az ismeretnyújtás induktív menetétől eltérő nyelvtanítási változatok.

6. a) Szófajtan: a magyar nyelv szófaji rendszere

6. b) A szövegértés fejlesztése.

7. a) Szókészlettan: a magyar szókészlet tagolódása

7. b) Szótárhasználat és szótári kultúra. A kézikönyvek fajtái, helyük és szerepük az anyanyelvi-irodalmi nevelésben.

8. a) Szintagma- és mondattan: a szintagmák típusai, a mondatok osztályozása

8. b) A tanítás-tanulási folyamat didaktikai feladatai, módszeres eljárásai a nyelvi ismeretek kialakításában, megszilárdításában, gyakorlásában, a tudásszint ellenőrzésében és értékelésében.

9. a) Jelentéstan: a jelentés fogalma és fajtái, szemantika, pragmatika

9. b) A kritikai gondolkodás fejlesztése és módszerei a felső tagozaton.

10. a) Szövegtan: a szöveg fogalma, fajtái, szerkezete, a szövegkohézió

10. b) Szövegalkotás és fogalmazástanítás. A fogalmazástanítás modelljei, alapjai, részterületei, szövegtípusok és fogalmazástechnikai gyakorlatok, az értékelés szempontjai.

11. a) Helyesírás: a magyar helyesírás alapelvei, szabályai.

11. b) A helyesírás tanítása. A helyesírási készség fejlesztése, a helyesírás ellenőrzésének és értékelésének módjai.

12. a) Kommunikációelméleti ismeretek

12. b) A beszéd és kommunikációs készségek fejlesztése.

„B” tételsor

Irodalmi és tantárgypedagógiai ismeretek

Szakirodalom

Irodalom:

- Gintli Tibor (főszerk.): *Magyar irodalom*. Akadémiai, Bp. 2010. (vonatkozó fejezetek)

Tantárgypedagógia:

- H. Molnár Emese (2018): Kooperatív módszerek a gyakorlatban. Szövegértés – szövegalkotás – anyanyelvi tapasztalatszerzés (Módszertani kézikönyv tanító szakos hallgatók és gyakorló tanítók számára) [kooperativ_modszerek.pdf \(u-szeged.hu\)](https://www.u-szeged.hu/kooperativ-modszerek.pdf)
- Kernya Róza szerk. (2016) Az anyanyelvi nevelés módszerei. Trezor Kiadó, Bp.
- Tancz Tünde (2006): Drámapedagógia. Digitális jegyzet. In: Fogalmazás és szövegfeldolgozás tp. modul. Tanári mesterség tantárgycsoport.
- Tancz Tünde (2015): A népmese jellemzői, A magyar népmesék műfajcsoportjai. In: György Kinga (szerk.): *Első lépések a művészetek felé I. A vizuális nevelés és az anyanyelvi irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*. Dialóg Campus, Bp. 427-445.p.

1. a) Reneszánsz. Janus Pannonius: *Pannónia dicsérete*

1. b) Irodalomtanítási modellek és eljárások.

2. a) Felvilágosodás. Fazekas Mihály: *Lúdas Matyi*

2. b) Fazekas Mihály: Lúdas Matyi c. művének feldolgozása a tanórákon. Irodalomelméleti ismeretek és fejlesztő módszerek.

3. a) Romantika I. Népies elbeszélő költemény. Petőfi Sándor: *János Vitéz*

3. b) Petőfi Sándor János vitéz c. művének feldolgozása a tanórákon. Irodalomelméleti ismeretek és fejlesztő módszerek.

4. a) Romantika II. Történelmi elbeszélő költemény. Arany János: *Toldi*

4. b) Arany János Toldi c. művének feldolgozása. Irodalomelméleti ismeretek és fejlesztő módszerek.

5. a) Romantika III. Balladák. Arany János: *Mátyás anyja; A walesi bárdok*

5. b) A népköltészeti alkotások az 5-6. osztály tananyagában. A népköltészeti műfajok csoportjai és jellemzői.

6. a) Romantika IV. Hazaköltészet. Kölcsey Ferenc: *Himnusz*; Vörösmarty Mihály: *Szózat*

6. b) A bibliai szövegek az irodalomórán. A feldolgozás eljárásai.

7. a) Romantika V. Idill. Arany János: *Családi kör*

7. b) A mese helye és szerepe az irodalmi nevelésében. Mesefajták, mesegyűjtők, a mese morfológiája.

8. a) Modernség I. Bandaregény. Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*

8. b) Az epikai művek feldolgozásának sajátos szempontjai, módszerei és fejlesztési lehetőségei. Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* c. regényének feldolgozása.

9. a) Modernség II. Történelmi regény. Gárdonyi Géza: *Egri csillagok*

9. b) A szövegfeldolgozás modelljei és tanulószervezési eljárásai.

10. a) Modernség III. Magyar meseregény. Szabó Magda: *Tündér Lala*

10. b) Az olvasóvá nevelés problematikája és módszerei.

11. a) Modernség IV. Világirodalmi meseregény. Antoine de Saint-Exupéry: *A kis herceg*

11. b) Élményközpontú irodalomtanítás. A drámapedagógia alkalmazási lehetőségei.

12. a) Modernség V. Költészet. Radnóti Miklós: *Bájosló*; Weöres Sándor: *Ó, ha cinke volnék*

12. b) A lírai művek megközelítésének és elemzésének modelljei és módszerei.